

Valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot

- salmonellariskinhallinnan näkökulmasta

MMM, Lsn Johanna Wallius

25.9.2023

Perustuslain reunaehdot

- ❖ 87 §: Lailla voidaan säätää valtion rahaston jättämisestä talousarvion ulkopuolelle, **jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen sitä välttämättä edellyttää**
- ❖ Rahaston perustamista taikka rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan eduskunnassa **vähintään 2/3 enemmistö**
- ❖ Rahastot ovat poikkeus talousarvion täydellisyyperiaatteesta ja kaventavat eduskunnan budjettivaltaa.
- ❖ Perustuslakivaliokunnan lausuntojen mukaan edellytyksiä rahaston jättämiselle budjetin ulkopuolelle tulee tulkita tiukan pidättyväisesti.
- ❖ Edellytykset täyttyvät, kun tehtävä kuuluu pysyvästi valtion hoidettavaksi eivätkä budjettitalouden keinot (nettobudjetointi, monivuotinen budjetointi taikka arvio- tai siirtomäärärahat) sovellu hyvin tehtävän hoitamiseen).
- ❖ Kyseeseen voivat tulla erityisesti toiminnot, jotka edellyttävät varautumista määrältään huomattaviin ja vaikeasti ennakoitaviin, ehkä kokonaan toteutumatta jääviin menoihin (esim. erilaiset vakuutusluonteiset toiminnot ympäristönsuojelun alalla, mm. HE 1/1998 vp ja PeVL 65/2022)

Budjetin ulkopuoliset rahastot

- ❖ Rahoitusvakausrahassto (1195/2014)
- ❖ Valtion televisio- ja radiorahasto (745/1998)
- ❖ Palosuojelurahasto (306/2003)
- ❖ **Maatilatalouden kehittämisrahasto (657/1966)**
- ❖ Valtion ydinjätehuoltorahasto (990/1987)
- ❖ Valtiontakuurahasto (444/1998)
- ❖ Valtion asuntorahasto (1144/1989)
- ❖ Valtion eläkerahasto (1297/2006)
- ❖ Huoltovarmuusrahasto (1390/1992)
- ❖ Maatalouden interventiorahasto (1206/1994)
- ❖ Ympäristövahinkorahasto (1262/2022, aloittaa 2025, tähän yhdistyy öljysuojarahasto)

Salmonellariskinhallinnan toteuttaminen valtion rahaston kautta

Vaihtoehtoina:

1. Riskinhallintajärjestelyn toteuttaminen Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) kautta
2. Uuden Makerasta erillisen rahaston perustaminen

Uudistus todennäköisesti merkitsisi Makeran tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista, joten valinnalla ei ole vaikutusta perustuslain vaatimusten soveltamiseen.

Makeraa puoltavat näkökohdat

- ❖ Makeralla olemassa soveltuvat hallintorakenteet (johtokunta, sihteeristö, tilitarkastajat jne.) – **hallinnollisen taakan minimointi**
- ❖ Johtokunnassa mm. VM, MMM, Ruokavirasto, MTK, SLC (täydennystarve?)
- ❖ Toiminnan tavoitteet yhteensopivia Makeran käyttötarkoituksen kirjauksiin.
- ❖ Mm. Maatilatalouden rakenteen, maaseutuelinkeinojen ja maaseudun toimeentulomahdollisuuksien parantaminen ja kehittämisen edistäminen. Muut tarkoitukset sen mukaan kuin lailla erikseen säädetään.
- ❖ Makeran varoihin kuuluu sekä **rahaston toiminnasta kertyviä varoja** että **rahastoon valtion budjetista siirrettyjä varoja** (ja EU-osuuksien tuloutuksia)

Tarvittava lainsäädäntö

Vaihtoehdossa 1 (=osana Makeraa):

- ❖ Säännökset maksuista - maksuvelvollisuus, maksun perusteet (=suuruus), perimistapa jne.
- ❖ Säännökset taudinpurkauksissa maksettavista korvauksista
- ❖ Ne mahdolliset rahaston hallintoa ja hallinnointia koskevat säännökset, jotka ovat tarpeen Makera-lain nykyisten säännösten lisäksi

Säätely on teknisesti mahdollista rakentaa:

- a) Makera-laista erilliseksi, mutta siihen viittauksilla kytketyksi
- b) Makera-lakiin sisällytetyksi (esim. uusia lukuja lisäämällä)
- c) Osin Makera-lakiin sisällytetyksi, osin siitä erilliseksi

Vaihtoehdossa 2 (=uusi rahasto):

- ❖ Rahastoa sekä sen hallintoa ja hallinnointia koskevat perussäännökset
- ❖ Säännökset maksuista - maksuvelvollisuus, maksun perusteet (=suuruus), perimistapa jne.
- ❖ Säännökset taudinpurkauksissa maksettavista korvauksista